

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ívamá!?
Ein spurningur, ella tíðindi, so ring til okkara.
Vit eru til reiðar!

tíðindablaðið
socialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrirkum og einstaklingum í lýsingaspurningum. Hetta verður gjørt uttan meirkostnað fyri lýsaran.

Úr Dalsgarðssøgu

Viggo Dalsgaard skivrar

Onkur hevur sagt við meg, at hann skilti ikki rættuliga, tað eg skrivaði seinast, at Stovubóndin slóg á nátt, ta ferðina Ungi Jógvan í Dalsgarði skuldi hava lokkað húskallin at leggja seg í græsið fyri honum. — Sognin sigur at Stovubóndin, hann æt Jógvan, róði út um dagarnar, tí var hann noyddur at sláa græsið niður á nátt, fyri at sleppa aftur til útróðrar dagin eftir.

Seinast vóru vit komin til Jákup Jóansson. Hann var sum sagt sonur Jógvan Polsen, lógmann á Oyri í Eysturoy. Jákup Jóansson giftist við Kristini Klæmintsdóttir úr Todená í Sandi. Hon var ein av döttrum Harra Klæmints. — Hon vildi ikki hava Jákup, hon helt hann vera so misháttan. Men Harra Klæmint fekk tey smíðaði saman, og mundi fáa tað so í lag, at sonur Unga Jógvan, hann æt Antinis, varð av við garðin, og so festi Jákup Jóansson um 16. september 1663.

Hann gjørdist sýslumaður í Sandoyinni og lógmaður eftir faðirinn í 1677. — Sognin sigur, at Kristin tók sær hetta so nær, at faðirinn hevði noytt hana aftrat Jákupi, at hon vildi ikki í song við honum fyrr enn 12 ár eftir giftuna. — Hetta man vera skrogg, tí elsti sonur teirra, Páll Jákupsson, festi Dalsgarð 17. juli 1686, so hann má vera føddur um 1664, árið eftir sum tey giftust.

Jákup Jóansson er mikið um-

røddur maður. Í Færøse Folkesagn og Æventyr hjá doktor Jacobsen er at lesa um hann á síðu 75.

Hann óðalsbýtti hagarnar í Skálavík í 1669, so sum teir hava ligið síðani, tó varð eitt sindur broytt, nú teir fyri nøkrum árum síðani vóru útskiftir.

Doktor Jacobsen sigur, at hann var tvær ferðir niðri í Danmark. Tað fyrru ferðina vóru ørindini, at verja faðir sín, fyri ein rangan dóm, hann skuldi hava felt yvir Norðoya sýslumann, og tað seinru ferðina vóru høvuðsørindini at royna at leggja Klettagarð á Sandi aftrat Dalsgarði.

Hesa seinru ferðina, hann var niðri, tað var í 1679, spurdist hann ikki aftur, men viðføri hansara kom aftur, í tveimum stórum kistum, og sum áður sagt, í aðrari kistuni lá altartalvan, ið enn hongur í Skálviks kirkju, og stakkastásið, ið hann hevði keypt til konuna. Hetta stás man onkur av döttrum Hanus Kamban hava nú. Tað var arvað til Skúoyar úr Dalsgarði við eini abba-dóttur Jákup Jóansson, sum giftist úti í Stovu í Skúoy.

Hann spurdist ikki aftur, men tað hevur verið sagt, at hann skuldi vera forgivin við eitri har niðri.

Hetta rímar saman við tað, ið Niels á Hamri her í Skálavík segði mær, frá ommu síni, gomlu Onnu á Hamri. — Hon segði at Jákup Jóansson skuldi hava verið niðri við skipi, ið fór til Føroya. Tá skuldi hann siga, at hann kom ikki við hesa ferð, hann ætlaði sær at hitta ein hann kallaði Hornamannin. Og har inni vildu tey vera við, hann var fyrribeindur.

Tey gomlu her í bygdini hava litið røtt um nøkur onnur børn hjá Jákup Jóansson, uttan Páll, sum gjørdist bóndi eftir hann og Malina á Trøðni. Tað tykist sum tey eru gloymd, hvat kanska heldur ikki er at undrast yvir, tíðin er long, yvir 300 ár. Men ein onnur dóttir Harra Klæmint var eisini gift her til Skálavíkar, hon æt Rakul, hon var gift við Jógvani Joensen í Skála. Tey áttu nógva ognajørð, bæði her í bygdini og aðrastaðni á oynni. Jógvan í Skála doyði á miðjum aldri, men Rakul livdi sum einkja til hon mundi vera út móti hundráð ára gomul. Tey vóru barnleys, tí kom øll slegtin at gerast arvingar. Hetta arvabrevið er til, tað er skrivað 3. februar 1744. Tann ið skifti hevur, er Jørgen Frants Hammershaimb, fúti. Hann var fyrsti maður av Hammershaimbs ættini, ið kom til Føroya. Sum hjálparmann hevur hann haft Rubek Mouritsen Lund, sorinskriv-

Dalsgarður

ara, við skiftingini.

Hetta bræv visir, at Jákup Jóansson og Kristin Klæmintsdóttir hava átt sjeið børn, og eru tey hesi; eg seti tey her á donskum máli, sum arvabrevið sigur:

1. Poul Jacobsen, død, forudum boende i Skaalevig, efterladt sig 5 sønner og 5 døtre.
2. Jens Jacobsen, død, forudum boende i Thorshavn, efterladt sig en søn.
3. Joen Jacobsen, Skaalevig.
4. Anna Jacobsdatter, Enke, boende paa Ryg i Midvaag.
5. Maren Jacobsdatter, gift med Samuel Christiansen, Kirkebo.
6. Malene Jacobsdatter, gift med Hendrik Zacariassen, Skaalevig.
7. Elsebeth Jacobsdatter, død, efterladt sig en datter.

Hesin ið fyrst er nevndur, er Páll bóndi í Dalsgarði, hann koma vit til aftur seinri. Tann annar sonurinn, ið nevndur er, Jens Jacobsen, sigur John Davidsen mær, var fyrst andari fyri Argja hospitali, hann átti ein son sum æt Peder Jensen, hann mundi vera faðir til málfrøðingin Nicolai Mohr.

Triðji sonurinn, Joen Jacobsen, búsettist uppi, á Hamri í Skálavík, hann mundi búgva eystanfyrir fyrndar húsin á Hamri. Tað sum gjørdi at hann búsettist á Hamri, mundi vera tað, at hann arvaði um eina mörk úr Dalsgarði. Henda mörkin varð tá nevnd Løgmansjørðin. Hetta navn er ikki til nú, hetta man vera tann jørðin, ið nú eitur Kluffajørð, og er hamarsjørð nú. Ein dóttir henda Jógvan, giftist við Nicodemus Niclasen á Hamri. Tey vóru foreldur til tann kenda Jógvan á Hamri.

Tað fjórða barnið hjá Jákup Jóansson, Anna Jacobsdatter, ið situr sum einkja á Ryggi í Miðvági, man hava verið gift við Joen Rasmussen, bónda á Ryggi.

Tað fimta í rekkjuni, er Maren Jacobsdatter, hon er gift við Samuel Christiansen, Kirkjubø. Hann festi Kirkjubøgarð 26. september 1709

og sat við garðinum til 4. februar 1941.

Tað sætta er Malena Jacobsdatter; tað er Malan á Trøðni, hon var fyrst gift við Óla Tróndarsson, sum gekk burtur á Skálviksboða fyri Hvannhaga í Suðuroy í 1715, síðani var hon gift við Pæturi Christiansen úr Kirkjubø, og triðji maðurin var Hendrik Zacariassen av Velbastað.

Seinast er Elsebeth Jacobsdatter, hon eigur eina dóttir eftir seg ið eitur Elsebeth Joensdatter, men hvør maður hennara hevur verið, er ikki nevnt. Henda dóttir hennara, giftist við Michel Olufsen, Leynum.

Rasmus Effersøe, ið var sjevndi maður fr. Jákup Jóansson og Kristin Klæmintsdóttur, hevur tey bæði sum høvuðspersónar í sjonleikinum »Best man vera sum er«. Har leggur hann henda eyma kærleikssangin í munnin á Kristini:

*Mangar kvinnur, í huganum stíðar,
eiga ognir og búgva í borg;
teirra gávur í gler eru híðar,
tí at hjartað tað tyngist av sorg.*

*Á hvørjum degi
sakna tær gleði,
kenna ei kærleikans meg.*

*Meðan seyður kann kódná í fonnum,
meðan neyt leggjast avvelt í gil,
hvør tann kvinna fær eyðnu av*

*sonnum,
sum kann eiga tann sveinin hon vil.*

*Dagur frá degi
líður í gleði,
kærleikin eigur tá meg.*

*Um so búgvíð alt oyðist av eldi,
um so skríðan við teiginum fer,
um so stormurin herskar við veldi,
tað ei hjúnunum skilnarsótt ber.*

*Á hvørjum degi
eiga tey gleði,
styrkjast av kærleikans meg.*

Hesin sangur stendur í Songbók Føroya Fólks nr. 121.

12.1.1984
Viggo Dalsgaard